

Ráiteas Beartais ar Nochtadh Leasanna ag comhaltaí

Uimhir Thagartha an Doiciméid	Ráiteas Beartais ar Nochtadh Leasanna ag Comhaltaí
Uimhir Athbhreithnithe	001
Doiciméid Athbhreithnithe Ag	Bord BOOLM
Dáta an Athbhreithnithe	29 Feabhra 2024
An Dáta a Cuireadh an Beartas Bunaidh i bhFeidhm (Leagan 1)	Ceadaithe ag Bord BOOLM 23 Márta 2017
Dátaí Athbhreithnithe Roimhe Seo	N/B
An Chéad Dáta Athbhreithnithe Eile	29 Feabhra 2026

Stair Leaganacha

Dáta	Leibhéal athbhreithnithe	Sonraí an leasaithe	Síniú ceadaithe
17 Bealtaine 2018	001	Nuashonraithe chun tagairt a dhéanamh don Chód Cleachtais 2019	
29 Feabhra 2024	002	Nuashonraíodh BOOLM chun tagairt a dhéanamh do Chód Rialachais BOO reatha do Imlitir 0002/2019 na BOOanna de réir mholtaí an CII	

Sonraíonn **Alt 5 de Chód Cleachtais um Rialachas BOOanna Imlitir 002/2019**:

‘Chun sláine agus trédhearcacht leanúnach a áirithiú, agus chun imní an phobail nó caillteanas muiníne a sheachaint, ba cheart don Bhord a áirithiú go bhfuil beartais iomchuí i bhfeidhm ionas go ndéanfaidh comhaltaí agus baill foirne cinntí go hoibiachtúil agus go ndéanfar bearta chun aon choinbhleachtaí leasa a d’fhéadfadh a bheith ann a sheachaint nó chun déileáil leo, bíodh siad iarbhrí nó braite. Ba cheart go gcinnteodh na beartais seo go dtabharfar aghaidh ar aon choinbhleachtaí leasa féideartha nó iarbhrí a thagann chun cinn i gcás cinnteoireachta ag comhaltaí boird agus fostaithe an BOO. Leagtar amach sna hAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí 1995 go 2001 oibleagáidí reachtúla a bhaineann le comhaltaí boird agus fostaithe ar leithligh ó fhorálacha an Chóid seo. Cuireann an tAcht um Nochtadh Cosanta 2014 creat reachtúil ar fáil inar féidir le hoibrithe imní a chur in iúl maidir le héagóir fhéideartha a thugann siad faoi deara san ionad oibre.’

<https://circulars.gov.ie/pdf/circular/education/2019/02.pdf>

Reachtaíocht eitice

Forálann an tAcht um Eitic in Oifigí Poiblí 1995 do nochtadh leasanna incláraithe ag sealbhóirí stiúrthóireachtaí ainmnithe i gcomhlachtaí poiblí atá forordaithe chun críocha na reachtaíochta Eitice.

Ní mór do Stiúrthóirí Ainmnithe, i ngach bliain, le linn aon chuid de a bhfuil nó a raibh stiúrthóireacht ainmnithe acu ar chomhlacht poiblí, arna fhorordú le rialacháin arna ndéanamh ag an Aire Airgeadais, a cheanglaítear ar stiúrthóirí ainmnithe a ullmhú agus a thabhairt, i bhfoirm a chinneadh an Aire Airgeadais, ráiteas i scríbhinn maidir lena leasanna incláraithe, agus na leasanna, a bhfuil eolas iarbhrí ag duine orthu, ar ac(h)éile nó ar leanbh leis an duine nó ar a chéile, a d’fhéadfadh tionchar ábhartha a imirt ar an duine i, nó i ndáil le, comhlíonadh fheidhmeanna oifigiúla an duine de bhithin go bhféadfadh an comhlíonadh sin difear a dhéanamh do na leasanna sin go dtabharfaí sochar substaintiúil don duine, nó don chéile nó don leanbh, nó go gcoinneofaí siar uathu é. Ní mór an ráiteas a chur ar fáil don Choimisiún um Chaighdeán in Oifigí Poiblí (an Coimisiún um Chaighdeán) agus d’oifigeach den sórt sin de chuid an chomhlachta a chinneadh an tAire Airgeadais. I gcás nach bhfuil aon leas incláraithe nó leasanna incláraithe ann, ba cheart ráiteas ‘nialasach’ a dhéanamh.

Cheanglaítear ar shealbhóir stiúrthóireachta ainmnithe ráiteas leasa ábhartha a thabhairt i gcás ina bhfuil feidhm le comhlíonadh, agus i gcás ina bhfuil leas ábhartha ag an stiúrthóir nó ag “duine bainteach” (e.g., gaol nó comhlach gnó de chuid an stiúrthóra) i ní lena mbaineann an fheidhm. Ní mór do stiúrthóirí ainmnithe ráiteas den sórt sin a thabhairt do stiúrthóirí eile an BOO. Cuirfidh an Coimisiún comhairle ar fáil agus foilseoidh sé nósanna imeachta éigeantacha maidir le céimeanna atá le glacadh ag stiúrthóirí ainmnithe (i measc nithe eile) chun comhlíonadh an Achta a chinntiú. I gcás ina gcuireann an Coimisiún in iúl do dhuine a bhfuil stiúrthóireacht ainmnithe i gcomhlacht Stáit acu, nó gur dealraitheach ó threoiríníte arna bhfoilsíú ag an gCoimisiún gur chóir a leas nó leas duine bainteach a nochtadh, ní mór don duine sin ráiteas cuí a dhéanamh leis an údarás ábhartha sa chomhlacht Stáit.

Foilsíonn an Coimisiún um Chaighdeán na “Treoiríníte maidir le Comhlíonadh Fhorálacha na nAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí 1995 agus 2001 - Seirbhísigh Phoiblí” a sholáthraíonn faisnéis ar na céimeanna is gá do sheirbhísigh phoiblí a chumhdaítear leis an reachtaíocht Eitice a ghlacadh chun ceanglais na reachtaíochta a chomhlíonadh. Cuirtear na stiúrthóireachtaí ainmnithe i gcomhlachtaí poiblí, mar atá forordaithe chun críocha na reachtaíochta Eitice, na foirmeacha chun ráitis ar leasanna incláraithe agus ráitis ‘nialasacha’ a ullmhú, agus sonraí oifigigh an chomhlachta agus na n-údarás ábhartha ar cheart na ráitis sin a thabhairt dóibh, ar fáil freisin i “dTreoiríníte” an Choimisiúin um Chaighdeán, atá ar fáil ar a láithreán gréasáin: <https://www.sipo.ie/>

Acht um Boird Oideachais agus Oiliúna 2013

Tá feidhm ag forálacha alt 10 de Sceideal 3 den Acht um Boird Oideachais agus Oiliúna 2013 i gcás ina bhfuil leas airgid nó leas tairbhiúil eile ag comhalta in aon cheann de na hábhair seo a leanas a eascraíonn ag cruinniú boird, nó atá ábhartha maidir leo:

- (a) socrú a bhfuil an bord ina pháirtí ann,
- (b) socrú a mbeartaíonn an bord a bheith ina pháirtí ann,
- (c) conradh nó comhaontú eile leis an mBord, nó
- (d) conradh beartaithe nó comhaontú eile leis an mbord.

Aon chomhalta den bhord a bheidh i láthair ag an gcruinniú dá dtagraítear i bhfomhír (1) agus a bhfuil leas airgid nó leas tairbhiúil eile aige nó aici sa ní nó atá ábhartha i leith an ábhair, déanfaidh sé nó sí an méid seo a leanas:

- (a) Nochtadh don bhord ag an gcruinniú eolas faoi agus cineál an leasa sin,
- (b) Gan tionchar a imirt (nó iarracht a dhéanamh tionchar a imirt) ar chinneadh atá le déanamh i ndáil leis an ábhar,
- (c) Fanfaidh sé nó sí as láthair ón gcruinniú nó ón gcuid sin den chruinniú a bhfuil an t-ábhar á phlé,
- (d) Gan aon pháirt a ghlacadh in aon phlé a dhéanfaidh an bord maidir leis an ábhar, agus
- (e) Gan vótáil ar chinneadh a bhaineann leis an ábhar.

<https://www.irishstatutebook.ie/eli/2013/act/11/enacted/en/html>

An Cód Cleachtais Um Rialachas BOOanna

Déantar plé sa bhreis ar an ábhar seo in Alt 5 den imlitir 0002/2019 de Chód Cleachtais um Rialachas BOOanna

5.1 **Cóid Iompair:** Ba cheart cóid iompair scríofa ar leithligh a bheith ag gach BOO do chomhaltaí agus d'fhostaithe. Ba cheart na Cóid a ullmhú trí chur chuige rannpháirteach agus ba cheart don Bhord iad a fhaomhadh. Ba cheart na Cóid Iompair do Chomhaltaí Boird agus do bhaill foirne a chur ar fáil ar shuíomh gréasáin an BOO agus ba cheart do gach ball a chur ar an eolas faoina dtábhacht agus faoina n-infhaghteacht.

5.2 **Scóip an Iarratais:** Ba cheart go mbeadh cur síos sna Cóid Iompair ar chineál, ar rún agus ar raon feidhme a gcur i bhfeidhm mar aon le ráiteas ar na treoiphriomsabail agus ar na hoibleagáidí.

5.3 **Ceanglais Chomhlíonta:** Ba cheart go dtagródh Cóid Iompair do gach BOO do gach duine a bhfuil post ainmnithe fostaíochta aige/aici laistigh de BOO forálacha ábhartha an Achta um Eitic in Oifigí Poiblí, 1995 agus an Achta um Chaighdeán in Oifigí Poiblí, 2001 a chomhlíonadh. Tá breac-chuntas in Aguisín 5 ar na hoibleagáidí faoi na hAchtanna thuas)

5.4 **Eitic in Oifigí Poiblí:** Ní mór do gach comhalta de Bhord BOO agus do gach duine a bhfuil post ainmnithe fostaíochta aige/aici laistigh de BOO forálacha ábhartha an Achta um Eitic in Oifigí Poiblí, 1995 agus an Achta um Chaighdeán in Oifigí Poiblí, 2001 a chomhlíonadh. Tá breac-chuntas in Aguisín 5 ar na hoibleagáidí faoi na hAchtanna thuas)

5.5 Coinbhleachtaí Leasa: Ba cheart go leagfaí amach sa Chód Iompair nósanna imeachta chun aghaidh a thabhairt ar choinbhleachtaí leasa. Ba cheart go molfadh an Cód gur cheart glacadh le tuilleadh fostaíochta i gcás ina dtagann an fhéidearthacht coinbhleachta leasa chun cinn a sheachaint le linn tréimhse réasúnta ama tar éis deireadh a chur le feidhmiú feidhme sa BOO. Ba cheart é sin a chur in iúl do Chomhaltaí an Bhoird agus iad á gceapadh ar na Boird.

5.6 Neamhnochtadh faisnéise: Ba cheart go mbeadh sé soiléir sa Chód nach gcuirfear deireadh le hoibleagáidí eiticíúla áirithe don BOO maidir le, go háirithe, neamhnochtadh faisnéise faoi phribhléid nó faoi rún nuair a bheidh deireadh tagtha le ballraíocht nó fostaíocht an Bhoird sa BOO. Ba cheart é sin a chur in iúl d'fhostaithe agus do chomhaltaí an Bhoird nuair a cheaptar iad ar an mBord. Ba cheart d'iarchoimhaltaí Boird déileáil le faisnéis tráchtála a fhaightear agus iad ag gníomhú sa cháil sin, mar fhaisnéis rúnda.

5.7 Coinneáil Doiciméad: Níor cheart do chomhaltaí boird doiciméid a fhaightear le linn a dtréimhsí mar chomhalta boird a choinneáil agus ba cheart dóibh na doiciméid sin a chur ar ais chuig tacaíocht riaracháin an Bhoird nó a chur in iúl ar shlí eile go ndearnadh na doiciméid sin go léir atá ina seilbh a dhiúscairt ar bhealach cuí i gcomhréir leis an reachtaíocht ábhartha lena n-áirítear RGCS. Sa chás go mbíonn rochtain ar pháipéir bhoird ag teastáil ó iarchoimhaltaí boird ó thráth a dtréimhsí ar an mbord, is féidir é sin a éascú leis an tacaíocht riaracháin.

5.8 Ba cheart don Bhord athbhreithniú rialta a dhéanamh ar fheidhmiú an Chóid Iompair do Chomhaltaí agus d'Fhoireann an Bhoird.

5.9 Cuirtear Creatchóid Iompair ar fáil in Aguisíní 9(a) agus 9(b). 25 Nochtadh Breise Leasanna ag Comhaltaí Boird Forálacha Cód

5.10 Nochtadh leasanna ag comhaltaí boird:

i) Nochtadh Tréimhsiúil Leasa: Nuair a cheaptar é nó í agus go bliantúil ina dhiaidh sin, ba cheart do gach comhalta boird ráiteas i scríbhinn a thabhairt don Chathaoirleach maidir leis na nithe seo a leanas:

1) leasanna an chomhalta boird;

2) leasanna a bhfuil eolas iarbhír ag an gcomhalta boird orthu, maidir lena; c(h)éile nó páirtneir sibhialta, leanbh nó leanbh a c(h)éile nó a p(h)áirtneara sibhialta; a d'fhéadfadh tionchar ábhartha a imirt ar an gcomhalta boird i gcomhlíonadh nó i ndáil le comhlíonadh nó a f(h)eidhmeanna oifigiúla mar gheall ar an bhfíoras go bhféadfadh comhlíonadh den sórt sin difear a dhéanamh do na leasanna sin maidir le sochar substaintiúil a thabhairt don chomhalta boird, nó don chéile nó don pháirtneir sibhialta nó don leanbh, nó a choinneáil siar uaidh.

Chun críche an nochta seo, tá an bhrí chéanna le leasanna agus atá acu siúd, san Acht um Eitic in Oifigí Poiblí 1995. D'fhéadfaí an fhoirm ráitis leasanna a úsáidtear le haghaidh ráitis bhliantúla faoi Acht 1995 a úsáid chun na críche sin ar bhonn riaracháin.

ii) Nochtadh leasa a bhaineann le hábhar a thagann chun cinn: Chomh maith leis na ráitis tréimhsiúla leasa a cheanglaítear faoi (i) thuas, ceanglaítear ar chomhaltaí an Bhoird ráiteas leasa i scríbhinn a thabhairt ag an am ina bhfuil feidhm oifigiúil le comhlíonadh ag an gcomhalta Boird agus go bhfuil a fhios aige/aici iarbhír go bhfuil sé/sí, nó duine bainteach mar a shainmhínítear sna hAchtanna um Eitic, a bhfuil leas ábhartha aige nó aici i ní lena mbaineann an fheidhm. Chun críche an nochta seo, tá an bhrí chéanna le leasanna ábhartha agus atá acu siúd, san Acht um Eitic in Oifigí Poiblí 1995.

iii) Amhras: Má tá amhras ar bhall den Bhord i dtaobh ar cheart leas a nochtadh de bhun an Chóid seo, ba cheart dó/di dul i gcomhairle le Cathaoirleach an Bhoird agus/nó leis an duine ainmnithe sa

BOO chun déileáil le ceisteanna den sórt sin.

iv) Clár Rúnda: Ba cheart go gcoinneodh an tacaíocht riaracháin don Bhord nó do dhuine ainmnithe eile sonraí na leasanna a nochtar faoin gCód seo i gclár rúnda speisialta. Ba cheart rochtain ar an gclár a theorannú don Chathaoirleach agus don duine sinsearach tacaíochta riaracháin don Bhord agus do chomhaltaí eile d'fheidhmeannas an BOO agus do chomhaltaí boird ar bhonn fíor-riachtanais.

v) Leasanna an Chathaoirligh: I gcás ina dtagann ábhar a bhaineann le leasanna an Chathaoirligh chun cinn, roghnóidh na comhaltaí eile a bheidh i láthair ag an gcuirinníú duine de na comhaltaí a bheidh i láthair ag an gcuirinníú chun bheith ina chathaoirleach ar an gcuirinníú. Ba cheart don Chathaoirleach a bheith as láthair é/í féin nuair atá ábhar á phlé ag an mBord nó cinneadh á dhéanamh maidir le hábhar, a bhfuil leas ag an gCathaoirleach nó ag a c(h)uid duine bainteach.

vi) Doiciméid a Coinníodh Siar: Níor cheart doiciméid an Bhoird ar aon phlé maidir le haon ábhar inar nocht comhalta den Bhord leas ábhartha a chur ar fáil don chomhalta Boird lena mbaineann.

vii) Doiciméid a Sheoladh ar Ais go Luath: Ós rud é go n-aithnítear gur féidir le leasanna comhalta Boird agus daoine a bhfuil baint acu leis/léi athrú ar ghearrfhógra, ba cheart do chomhalta den Bhord, i gcásanna ina bhfaigheann sé/sí doiciméid mar chuid d'obair an Bhoird a bhaineann lena leasanna nó leo siúd a bhfuil baint aige/aici leis/léi, na doiciméid a chur ar ais chuig duine tacaíochta riaracháin sinsearach an Bhoird a luaithe is féidir.

viii) As Láthair: Ba cheart do chomhalta a bheith as láthair nuair atá an Bord ag plé nó ag cinneadh ábhar inar dhearbhaigh an comhalta sin (seachas ina c(h)uid mar chomhalta den Bhord) leas ábhartha. I gcásanna den sórt sin, ba cheart breithniú a dhéanamh ar cheart taifead ar leithligh (nach mbeadh rochtain ag an gcomhalta boird air) a choinneáil.

ix) Éiginnteacht: I gcás ina dtagann ceist chun cinn maidir le cé acu an leas ábhartha é leas a dhearbhaigh comhalta den Bhord nó nach ea, ba cheart do Chathaoirleach an Bhoird an cheist a chinneadh i dtaobh an bhfuil feidhm ag forálacha an Chóid seo. I gcás ina bhfuil amhras ar chomhalta Boird i dtaobh an bhfuil oibleagáid air nó uirthi faoi na hAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí 1995 agus 2001, ba cheart dó nó di comhairle a lorg ón gCoimisiún um Chaighdeán in Oifigí Poiblí faoi alt 25 den Acht um Eitic in Oifigí Poiblí 1995.

CRÍOCH

